

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, félévre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy óra 1 ft. — Az esti kiadás külön küldésért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., fél-évre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy óra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ES KÖZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési díj: 6t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bétvedj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén Laszlo könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppel Alajosnál (Vollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent.

Nyiltéri cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Gróf Péchy Manó kir. biztos úr következő felhívásáról értesülünk:

Nagyméltóságú **Báró Eötvös József** m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak, a magyar tudományos akadémia elnökének, s Buda várossa országgyűlési képviselőjének folyó hó 2-án bekövetkezett — a házra és tudományra nézve egyaránt sajnos elhunyta alkalmából jelen hó 8-án szerdán délelőtt 10 órakor a helybeli kegyesrendűek szentegyházában ünnepélyes gyászmise fog tartatni.

Mindnyájan tudjuk és sajgó kebelrel érezzük azon veszteséget, melyet a közisztületben állott felejthetetlen férfi h. lálá által szenvedtünk!

Rajuk le irányában a végtisztelt kegyeletes adóját, de egyszerűs mind vésünk szívünkbe a minden ereyekben tündökölt boldogultnak dicső emlékét.

Kolozsvárt, 1871. február 6-án. **Péchy.**

Pest, február 4.

(r. l.) A mély gyász napjait éljük.

Tudtuk, hogy **Eötvös** beteg, hogy dr. Skoda is lenn volt az utolsó napokban Bécsből, résztveendő az orvosi tanácskozmányban, — tudtuk, hogy betegsége veszélyes, ám azért, midőn a szomorú hírnök belépett azon körbe, melybe érdekes újdonságokat hallani mentem, — és a nagy beteg halálának hírért meghozta, csaknem szoborra váltunk mindnyájan.

Hírek hallásakor rendszeren kíváncsisággal intézzük kérdéseinket a hirmondóhoz, és részletek közlése sürgetjük, azonban e szörnyű hír elnémított bennünket, mert egy szempillantás elég volt arra, hogy átérezzük a roppant, s átalakulásunk korszakában kétszerte nagy veszteséget, a mely — valóságosa által — a hazát érte.

Reám, a ki a negyvenes években egy taborban ugyszólván fővezérsége alatt, és vele harcoltam a Csen-gery által szerkesztett „Pesti Hírlap”-ban, valamint Pestneve teremében, a ki éreztem azon roppant jótéményt, midőn a nyilvános pályára lépő ifjut biztos kez vezetik, különösen leverő volt e hir.

Nem hittem, s néhány utcán csaknem lélegzet nélkül átfutva, egyszerre azon vettem magamat észre, hogy talán önkéntelenül is a halottas ház elé jutottam.

És itt elég volt egy perc, hogy a gyászos valóról meggyőződjem.

Éppen akkor szállt ki kocsijából a képviselőház elnöke, és sietett az emeletre, — a lépcsőkön Pulszky-val találkoztam, a ki könyezve, zokogva erősítte meg a szörnyű hirt.

Ismét egy ragyogó csillag tűnt el hazánk egeről, — az utolsó mohikánok száma fogy, fogy, s ki tudja: a sarjadék képes lesz-e pótolni helyöket?

A fájdalom első benyomása alatt egypár óra mulva jutott eszembe, hogy e csapást meg kell önnök sürgönyöznöm. — Teljesítettem szomorú kötelességemet.

Délben már el volt terjedve a hir, és általános levertséget szült.

Nem egy ósz bajnokot láttam a régi gárdából, a ki könyezett, sirt, midőn közlenie kellett barátaival a valót, melyet tudni magának is nagyfájdalmába került.

Délután már minden középületen, és sok magánházon is gyászlobogó lengett, — a nemzeti színház az nap zárva volt, társulati ülések, táncszvigalmak napolattak el, — a lapok, pártszínezet nélkül gyászszegéllyel jelentek meg, a mi mind azt tolmácsolá, hogy a nemzetnek nagy halottja van, s hogy a veszteség, a mely e halál által érte, súlyos.

A megboldogult hült tetemei holnap délutáni 2 órakor fognak beszenteltetni, és alkonyatkor a néhány órányi távolságra eső Eresibe szállítatni, a hol — az elhunyt saját akarata szerint — atyja mellé, a családi sírboltban, tétetik le örök pihenésre.

A temetésen az országgyűlés in corpore megjelenik, — helybeli hatóságok s testületek küldöttségileg lesznek képviselve, valamint jelen leendő bizonyára a főváros összes lakossága is, — míg Eresibe, a törvényhozó test kebeléből kinevezett deputatio kísérendi.

Megvált tőlünk, de csak testileg, mert szelleme, neve, örökké fog élni.

Országgyűlési tudósítások.

A képviselőház CCLXXVII-ik ülése,

1871. február 3-án d. e. 10 órakor.

Somssich Pál elnök: Tisztelt képviselőház! Nagy csapás érte a hazát, a képviselőházat és a kormányt. A haza elvesztette egyik hű fiát; a tudomány legmagasabb színvonalára felemelkedett egyik polgárát, buzgó munkását és hivatalnokát; e ház elvesztette egyik legértékesebb, legünnökölt tagját, kinek érdemei messze e haza határain kívül is elismertettek; a kormány elvesz-

tette egyik hivatott tagját, kinek helyét pótolni vajmi néhány feladat lesz.

A férfunak érdemei sokkal nagyobbak, kiterjedtebbek, semhogy én azokat e helyről futólag érintvén, felsorolni csak meg is kísérelném. Feladata lesz ez annak, ki az emlékbeszéd megtartásával bizatik majd meg, vagy ki életét fogja tanulmányozva leírni. Annál kevesebb tehetném én ezt most, mert saját keblem fájdalmai és szorongásai között akadozó szavaim a veszteséget nem is tolmácsolhatnák.

Szárazan teljesitem tehát keserű kötelességemet, midőn a tisztelt háznak bejelentem, hogy **Eötvös József** báró, e háznak tagja, magyar királyi vallás- és közoktatási miniszter tegnap este 11 órakor meghalt.

Bővebb tudomásom az ellakarítási tiszteletéről nincs. Meg fogom szerezni magamnak a kellő ismeretet, s azt a háznak bejelentendém. Addig is szabad legyen előleg kimondanom azon határozatot, hogy a tisztelt ház mély részvétellel és fájdalommal osztozik e nagy veszteségben; (Általános helyeslés.) hogy annak jegyzőkönyvében kifejezést ad, valamint azt a gyászlobogó kitűzésével is jelzendi. (Általános helyeslés.)

Magam részéről annyira el vagyok fogulva, hogy alig hiszem, miként mai ülésben az elnöki teendőket teljesíteni képes lehetsek.

Deák Ferencz: Ezáltal kimondhatnók határozatilag azt is, hogy a temetési szertartásnál a ház testületileg fog megjelenni. (Általános helyeslés.) Minő lesz a szertartás, azt nem tudom; a családbeliekől hallottam, hogy ő maga óhajtotta, miként legegyszerűbb beszentelés után testét Eresibe vigyék s édes atyja mellé temessék. Jó volna a ház elnökét megbízni, hogy érintkezvén ez iránt a családdal, tegyen nekünk ez iránt holnap jelentést. (Helyeslés.)

Simonfi Ernő: Azon veszteséget, mely hazánkat érte, mindnyájan mélyen érezzük. Akár tekintünk az elhunyt férfunak jelen munkásságát, akár fényes múltját, akár a haza, akár az irodalom iránt szerzett nagy érdemeit, alig hiszem, a tisztelt háznak akaratát és szándékát tolmácsolom, midőn indítványozom, hogy tiszteletünk jeléül, melylyel irányában mindnyájan viseltettünk, fűg-gesszük fel üléseinket addig, míg az elhunytak tetemei el fognak takarítani. (Helyeslés, a ház minden tagja részéről.)

Elnök: A mai ülés jegyzőkönyvének egyetlen pontja lesz: az általam történt bejelentés és az erre nézve hozott határozatok. Holnap 10 órakor ülést tartunk, melyben a temetési szertartások iránt fogom a tisztelt házat bővebben értesíteni.

A ház tagjai mély meghatottsággal és csenddel hagyják el az üléstermet 10 1/4 órakor.

A beszentelés vasárnap d. u. 2 órakor lesz Pesten, Erzsébettér 10. sz. a., honnét csendességben Eresibe fog vitetni, és ott hétfőn 11 órakor a családi sírboltba tétetik.

A képviselőház CCLXXVIII-ik ülése,

1871. február 4-én d. e. 10 órakor.

Somssich Pál elnök: A most felolvasott és hitelesített jegyzőkönyvben foglalt határozat következtében, a tegnapi ülés után siettem a mély gyászba borult család tiszteletére a halottas házhoz, hol az elhunytak egyetlen fia, a szép reményű ifju **Eötvös Loránt** báró által fogadtatván, előtte e határozat értelmét tolmácsoltam, és kifejezést adtam a ház részvétének, — kérvén, hogy ezt, a nagy csapás fájdalmai következtében roskadozó és visszavonult özvegygel és egész családjával szintén tudassa. Tőle értesültem, hogy a boldogultnak tetemei utolsó kívánsága szerint Eresiben fognak édes atyja mellé temetetni; teste itt Pesten holnap d. u. 2 órakor fog beszenteltetni, és alkonyatkor csendesen Eresibe szállítatni. Ezek következtében két indítványt vagyok bátor a f. ház elé terjeszteni. Miután a ház testületileg kíván a végtisztességnél megjelenni, ezélszerű volna, ha holnap d. u. 1 órától legfeljebb fél 2-ig az akadémia palotájában gyűlének össze. (Általános helyeslés.) Elfogadtatván ezen indítványom, kérem a t. képv. urakat, méltóztassanak holnap 1, legfeljebb fél 2 órakor az akadémia palotájában megjelenni.

Másik indítványom az, hogy Eresiben lévén a temetés, gondolom, a ház kívánságának megfelelő volna, ha magát ott néhány tagja által képviseltetné. (Általános helyeslés.)

Magyar tudományos akadémia.

A magyar tudományos akadémia igazgató-, rendes- és levelező tagjai február 3-án d. u. 5 órakor nagy számban gyűlének össze. Lónyay Menyhért elnöklete alatt, tanácskozik a gyászszertartás részleteiről, melylyel elhunyt felejthetetlen elnökük elvesztése fölötti fájdalmukat kifejezzék.

A jelen voltak arczán általános mély megdöbbenés tükrözött. Az elnök fájdalomtól elfojtott hangon hívta föl a gyűlést, hogy a nagy férfunak, szeretett elnökének teendő tiszteletéről tanácskozzék.

Felhívását hosszu és mély csend követte, melyet végre Pulszky tört meg, indítványozva, hogy mindenk-előt a családnál fejeztessék ki az akadémia részvételét.

Azután ismét csend állott be. Mintha minden mell elfulladt, minden nyelv megneült volna; vagy érezné, mily hideg minden külső szertartás, kifejezni a roppant veszteségnek érzetét.

Végre a főtítár egy hivatalos előzmény fölem-lítése által nyitott utat a tanácskozásnak. Bemutatá azon gyász-szertartás sorozatát, melylyel, fájdalom, alig néhány évvel előbb egy másik elnökének, gróf Dessewffy Emilnek halálát ünneplé az akadémia, s ennek tekintet-bevétele mellett a következő határozatok állapítottak meg:

1. A másodelnök fölkérte, hogy az elhunytak özvegye és családja előtt az akadémia mély fájdalmát és részvételét tolmácsolja.

2. Az akadémia összes tagjai gyászöltözetben összegyűlvén az akadémiaiban, testületileg vesznek részt a temetésen.

3. Az akadémiai képtár és könyvtár egy hétig zárva marad; az osztályok és bizottságok gyűlései egy hétig elnapollatnak; ez idő alatt a gyászlobogó folyvást künn fog lengeni a palota homlokzatán.

4. Az elhunyt elnök emlékeztetének megülésére külön ünnepélyes közgyűlés fog tartatni.

5. Arczképe és márvány mellszobra elkészítettvén, amaz a képes teremben, ez a gyűlések termében állíttatik föl.

Lónyay elnök bemutatá egyszerűs mind a birodalmi tanács delegatiónak a mai ülésből kelt részvénytákolatát, melyben fájdalmukat fejezik ki az akadémia pótolhatlan vesztesége fölött.

A miniszteriumok testületileg fognak a gyászos beszentelésen megjelenni. Különösen a kultuszminiszterium minden tisztviselője, államtitkár Tanárky Gedeon vezetése alatt — s gyász-fátyollal kalapjukon.

A cultuszminiszterium a végtisztesség megtörténte után részvétárat fog az elhunyt özvegyének átnyújtani, mely a miniszterium minden tagjának aláírásával lesz ellátva, — kiket az elhunyt szeretetteljes bánása, atyai gondossága, igazságszerete, bölcsessége, a hála és tisztelet legszorosabb kötelékivel fűzött az elhunyt, s kik mélyen érzik ki nem pótolható veszteségüket.

A Kisfaludy-társaság egy hétre gyászt ölt. E társaság közülésének febr. 5-éről febr. 12-kére való elhalasztása az elnökség rendeletére történt, s egyszerűs mind fölem-lítjük, hogy a társaság tagjai félórával a temetés előtt a Kisfaludy-teremben gyűlének össze, s az akadémia tagjaihoz csatlakozva vesznek részt a temetésen.

A pesti izraelita hitközség, tegnap délelőtt tartott ülésében vette tudomásul azon férfi halálát, ki az izraelita cultus-ügyek fejlődése körül oly élénken érdekelte magát, s ki a magyarországi izraeliták egyenjogúsításának úttörője és kezdeményezője volt. A község, hogy e férfiú iránti kegyeletének jeleit adja, elhatározta, hogy templomában a gyászlobogót kitűzendi, temetésén testületileg részt vevend, és emlékére külön isteni tiszteletet fog rendezni.

Pest, február 4.

(R.) Hogy a remények, melyeket a francia nemzet győzelmének lehetőségébe helyeztünk, még az utolsó pillanatban is, — mint hó-píhe szétfosz-lottak, azt már tudják önök a legújabb távsürgönyökből.

A fegyverszünet átalánvéve a béke nyitányának tartatik.

Vártuk-e ezen fordulatot már most?

Lehetlennék nem tartottuk, sőt hittük, hogy be fog következni, — de valljuk meg az igazat, még nem vártuk. Remélünk, miként remél még a haladók is, — de csatlakozánk.

A németországi lapok magasztalólag szólnak Vilmos császárra azon nemes lemondásáról, mely-nél fogva nem akarta a már különben is legyőzött ellenséget végkép megalázni, és a helyett hogy diadalmasan vonult volna be hadaival Párisba, megelégedett az erődök elfoglalásával, maga pedig szépecskén Versaillesben maradt.

Van e lemondásnak a nemeskeblűségen kívül más indoka is, s ez a kényszerűség.

Bismarck jól tudta, mikép e feltételt a francia kormány soha sem fogadta volna el, — és akkor? . . . még most is durrogának az ágyuk, —

Párisnak rohammal bevételé pedig még nagyon sok vért igényelt volna.

Ez volt a lemondás egyik oka, szoros összeköttetésben azzal, hogy az idő sürgetett, mert az elégtelenség — miként egy izben már érintém — napról-napra nagyobb mérvben nyilvánult a német népbén, — és mert ott a keleti kérdés, melyben Poroszország bizonyára szintén szerepet akar s talán fog is játszani.

Hogy a fegyverátiakat éppen ily kényszerűség vitte a fegyverszünet föltételeinek elfogadására, az szintén természetes.

A győzelem reménye napról-napra mind inkább enyészett, és végkép elenyészett, midőn magában Párisban, az utolsó perczben, — még nem lehet tudni, mi-féle természetű izgatások folytán — oly egyenetlenségek ütöttek ki, melyeknek csak vérontással lehetett véget vetni.

A francia nemzet megtett — kormányával együtt — mindent, mit a becsület parancsolt, ám a körülményekkel mégis meg kellett alkudnia.

A haszon, mit e véres harcokból merithet, nagy, és a dús tapasztalásban nyilvánul, melyet előnyére fog fordíthatni.

Hogy a fegyverszünet híre a német népbén és csapatokban óriási örömet gerjesztett, az természetes, — valamint természetes az is, mikép a francziáknál egyrészt elégtelenséget szült, s beke-ellenes tüntetésekre adott alkalmat.

A németek végét látják a békében a mérsárlásnak, a mely megtizedelte soraikat, s már régen kitétek volna lábaikat a francia földről, mert alig hiszem, hogy ne legyen rájuk nézve mindegy, akár császárnak, akár királynak czimezik az uralkodót, — a francia nemzet pedig olyan, melynek nagy része inkább meghal, de magát megadni nem tudja.

Bizonyos-e tehát már a béke?

Erre nézve leghelyesebben azt mondhatjuk: valószínű, de nem bizonyos, és létrejötte attól függ, mit mond majd az alkotmányozó gyűlés a föltételekhez, melyeket hivatalosan még nem ismerünk, — mert az eddig közölt pontozatok leginkább csak kombináczió alapulnak.

Ha e feltételek olyanok, melyeket — a jelen körülmények között — elfogadni lehet, akkor bizonyára elnémulának majd a békeellenesek is, s elfogadtatnak a feltételek, mert általuk, — habár területi átengedés árán — elismertetik az, mikép a francia kormány hivatala van a nemzet nevében alkudozni, tehát a nemzet kormányformát választani, a mi mindenesetre erkölcsi vívmány — és mert eleje vételik azon eventualitásoknak, hogy a német császár-király, a netalán megújult harc után, Párisba leendő ünnepélyes bevonulása alkalmával, diadalmas seregeinek élén, s a már is sokat fenyegetett európai érdekek tekintetéből visszavigye III. Napoleont a francziák nyakára, minek lehetősége nem volna egészen kizárva.

Legújabb táviratok.

Berlin, feb. 4. A Wolff írda jelenti Londonból: Versaillesből tudatják, hogy a választási szabadság azon megszorításai, melyeket a bordeauxi delegatíó felállított, német részről mint szerződésellenesek nem ismertettek el, minthogy a versaillesi alkudozásoknál a választási szabadságra különös fontosság helyeztetett, a mi a fegyverszüneti egyezmény 2. cikkében formászerinti kifejezést is nyert, és egyedül az 1871. január 28-iki párisi választási rendelet tekintetik irányadónak.

Pontarlier, feb. 3. (Hivatalos.) A francia hadsereg a közelebbi napokban, az utóhadak közt foly csatlazások alkalmával a határhegységekbe üzetett, és a Svájcba való átlépésre kényszerítettett. 15,000 ember esett foglyul, és 19 ágyu vételt el. A németeknek 600 halottjuk és sebesültjük volt.

Bordeaux, feb. 3. Egy közlemény jelzi aggályteljes következményeit annak, hogy a fegyverszünet feltételei ismeretlenek maradtak. Garibaldi egy hadmozdulatot hajtott végre, a poroszok háta megett, kik két tűz közé kerültek volna. Mig a francia tábornokok a fegyverszünet félreértése miatt parlamentarizáltak: a németek folytaták hadműveleteiket, úgy hogy végre Garibaldi-nak díjont odahagyni és a keleti hadaknak Svájcba állapniuk kellett.

Berlin, feb. 3. Miután Faidherbe és Dagent tábornokok a kikötött határvonalat vonakodtak kiüríteni csapataikkal, Bismarck állítólag kijelenté Favrenak, hogy a kormány a fegyverszünet tartalmát megvizsgálja. Favre azonnal távirat a tábornokoknak, elbocsátásint fenyegetvén őket, ha a conventio határozatait végre nem hajlják. A párisi kormány proclamatiot bocsátott ki, mely a fegy-

verszünét és capitulatio indokait tartalmazza, Gambetta elhamarkodását gáncsolja, és Franciaországot arra inti, hogy jelen helyzetét higgyék meg.

Versailles, febr. 4. Gambetta és Jules Favre közt Bordeauxban igen heves szavaltás történt. Gambetta fenyegetőzik, hogy megtagadja a párisi kormánytól az engedelmességet és Ledru Rollin és Victor Hugóval új kormányt alkot.

Konstantinápoly, febr. 3. Azt állítják, hogy a Porta Boszniában összpontosítva lévő csapatait Konstantinápolyba rendeli. A török lapok jelentik, hogy Törökország felvilágosítást kért Tunisztól, az Olaszországgal közbejött eset miatt. A tunisi bey azt válaszolja, hogy ő csupán időhaladékot kért az adósság fizetésére vonatkozólag. Egy tunisi követet várnak Konstantinápolyba.

(Zürich Canton) Küsnacht, 1871. jan. 28.

Tekintetes szerkesztő úr!

A küsnachti állami tanító képezdéről tisztelettel bántokodom egy pár sort írni lapja számára.

Küsnacht Zurichhez egy órai távolság, a to partján fekszik szőlős kertek között; benne az intézet 1832 év óta áll fenn. Négy éves tanulmányban 11 tanár 125 növendékkel tanít hetenként 178 órában. A növendékek tandíjt nem fizetnek, az idegen rendkívüli hallgatók havonként 5 frankot. Az intézetben van lakása 71 növendéknek, kik évi 240 frankért szállást, mosást és kosztot kapnak, a más cantonbeliek 400 frankért. A koszt: reggeli (kávé), ebéd, oszonna (kávé) és vacsora. A 71 növendéknek van három fűtetlen alvó terme, minden ágy mellett egy-egy ruhatarló, tíz szobában és a nagy tanteremben dolgoznak a tanítási órákon kívül. Minden dolgozó szobában van beosztva 4 növendék egy-lámpával és minden tanteremben 8 két-lámpával, a hól mindeniknek záros könyvtartó szekrénye van. A képezde jól be van állítva phisikális taneszközökkel és kémiai laboratóriummal. Könyvtára (1877 kötet) osztályozva van: vallástani, neveléstani, németnyelv és irodalmi, szám- és mértani, természet- és gazdaságtani, földrajzi és csillagászati, történelmi, franczia nyelv és irodalmi, rajztani, szép-irodalmi folyóiratok és enciklopédiai munkákra. Évenként 1500 frankot adnak ki a könyvtár gyarapítására és az intézetnél előjövő más szükségletek fedezésére. Ezenkívül segélyezimen kiosznak évenként az ifjak között 9000 frankot, 60, 120 és 180 frank fokozattal. Jó magaviselet és nagyobb szegénységre van főtekintet a segélyösszeg meghatározásánál. Az intézet mellett van 3 és 1/2 hold kert, két harmada sorrendben szőlővel beültetve; ezt a növendékek melviek a gazdaságtanára felügyelete alatt, s talán innen van az, hogy hetenként négy ebédnél bort is kapnak. A torna- és zeneterem jól be vannak állítva; ez utóbbiban van 8 zongora és egy orgona.

Az intézettel egybekötött minta-oskola hat osztályában van 72 gyermek 6—12 évesek, többet be nem fogadnak törvény szerint. A kiegészítő (13—15 éves) iskola növendékei egy héten két délelőtti (8—12) órában vannak fenn. Ez osztálybeliek vallástaniat a paptól hallgatnak. A képezdei ifjak közül hetenként kettő a 3-ik osztályból végig figyelemmel kíséri az oktatás menetét és róla jegyzeteket készít, mit a hét végén az igazgatónak (ki az intézetben lakik) benyújt; a negyedik osztályból kettő próba-tanítást tart egész héten át a mintatanító által kijelölt tárgyból és osztályban. Ezenkívül minden szombatban 11—12 óráig az összes negyedik osztály a minta-oskolában van és közülök betűrendben következő kettő-három egymásután a minta-tanító által egy héttel előbb kijelölt tantárgyból tart próba-tanítást, a mire óra végén a gyermekek eltávoztával, a tanító megteszi észrevételeit.

A minta-oskola valóban megfelel nevének; fel van szerelve az elemi tanítás minden eszközeivel. Igen jeles

tanítója előbb beutazta Németország minta-oskoláit, tapasztalatai szelvéstése végett (a mi nagyon helyes intézkedés) s így a több helyeken látott tanítási beosztást itt kiünöleg alkalmazza. Lakása és kosztja az intézetben van, az igazgatóval egy asztalnál.

Van ezen kívül e 2600 lelket számláló községnek két tanítóval beállított néposkolája, kisdudoródaja, sőt privát-oskola is magán-háznál kettő van. Szóval itt egy ép elméjű gyermek se nő fel úgy, hogy az írás, olvasás és számolás elemeiben teljes jártassággal ne bírna.

Soós Antal, tanár-jelölt.

M.-Vásárhelyt jan. 30. 1871.

Azt mondja a példabeszéd: „a mit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra!” s mi ugyancsak szem előtt tartva ezt, vigadunk, ki tudja később tehetjük-e... Nem a jövő sötét fátyola alá pillantva mondjuk ezt: az ordög soha sem oly fekete mint a milyennek festik; aztán meg mi szomorkodni épen nem, mi vigadni akarunk és így nehogy valaki társadalmi életünk köréből merített tudósításom, a politikai diplomataktól vészt jósó komor aggodalmuk képviselőjének higgye, kimondom, azaz megírom, hogy én a farsang ellebenése eshetőségére gondolva, tettem a pontokat gondolatjelül, ha vajjon lesz-e elég idő táncolni.

A mi az időt illeti az van elég, hiszen csak most kezdődik javában, a mi az alkalmat illeti, az már kevesebb: kaszinóból, jogászból, tanulókból, a programból ezáltal elmaradtak.

Hajh! furcsa időket élünk! Most az öregek táncolnak s az ifjak elbujnak. Volt alkalmunk bepillantani egy közelebből rendezendő pique-nique táncosai közé, s láttunk ott egy pár csokros violát (vén gavallért) nehány a félszázat szépen lelt és még most is vigkedélyű frisit — azaz kopasz-hajú bácsit — kik fiait is elhozhatták volna, és egy két fiatal embert, — a nők plane mindenik — ifju volt. Hova haladott az ifjuság! Valóban sajnos, mert bár az öreg urakat is szívesen látnék báliinkban, jobb szerelnők egyült, de mindenestre tutnyomó számmal a flautaságot látni ott. Igaz, hogy a vizsgák épen egyidejűleg folynak a farsanggal és ez mindenesetre számba veendő körülmény, de nem olyan, melyet legyőzni lehetetlen volna. Hát a vizsgák után! mily sok és szépítő van, melyet elszalasztani nagy kár lenne; reméljük a tanári kar részéről is megtétetnek a szükséges lépések, hogy legalább egyenlő egy „ifjusági bál” rendezessék; az ifjuság pedig nem lesz oly „anyám asszony katonája”, hogy eltűrje a szegényteljes gyanúsítást, mi oly sokfelől felhangzott már, hogy: „életetlen...” Egyetlen szakközönyt, az összekapcsoló organum bukását is nyugodt lélekkel nézte végig, s egy bál rendezésére is képtelen; vagy kialudt a régi láng... az ifjusági hév... korán lenne és szomorú volna!

Bálijainkról — hogy ismét visszatérjek reá, s hogy levelem annál tarkább lehessen — még meg kell írnom, hogy két dalaregyleti, egy önképző iparos segédegylet és a kereskedők által rendezett már lefolyt, különösen ez utolsót dícsérik, panasz csak az, hogy a nők közül is sokan úgy tesznek, mint a helyi ifjuság: félrehúzódnak vagy a „karzat”-ot díszesítik. A farsang folytán lesz ovoda, növegyleti, egyenlőségi kör, stb. rendezte bálokon kívül talán egy álarozos bál is.

—y.

UJDONSÁGOK.

— **Király ő Felsége** a következő kéziratos intézte báró **Eötvös József** özyegyzébe.

Kedves báróné! Milyen meghatót szeretett férjének halála, mely nemcsak családját, hanem engem szint-ugy mint az egész országot a legérzékenyebb fájdalommal illet.

Midőn a haza a boldogultban hű és kitűnő fiát, legjobbjaink egyikét siratja, nem lehet, hogy mely sajnálatot ne érezzek én is, ki elhunytá által egy hű és bölcs tanácsadót is vesztettem.

De fenn fog maradni emléke a köztisztletben részesült, sepletlően jellemű férfinak; tul fogják élni hazafias érdemei, valamint nagybecsi irodalmi művei, s csak ennek tudatában találhat némi enyhítést az övének bánata, a példás családapa pótolhatlan vesztesége felett.

A legbensőbb részvétellel, mely bizonyára az egész országban, sőt annak határain tul is mélyen érzett viszhangra talál, intézem önhöz e sorokat, azon öszinte óhajattal: adjon erőt az ég e fájdalomban, s enyhítse azt az idő!

Budán, 1871. febr. hó 3-án.

Ferencz József, s. k.

— **Gyászjelentés.** Báró Eötvös Józsefné Rosti Ágnes saját és gyermekei: Ilona, Náray Lajosné; — Jolánta, Inkey Istvánné; — Loránd és Mária nevében, szomorodott szívvel jelenti felejtethlen férjének, s azok édes atyjának Vársós-Naményi Br. Eötvös Józsefnek, vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszternek, a magyar tud. akadémia elnökének, szab. kir. Buda főváros országgyűlési képviselőjének, Pesten 1871. febr. 2-án éjjeli 11 órakor, hosszas szenvedés után, élete 58-ik, boldog házassága 29-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó évi február 5-n délután 2 órakor fognak Pesten saját lakásán (Erzsébet-tér 10. sz.) beszenteltetni, s onnét Ercsibe szállíttatni. Az engesztelő szent-mise-áldozatok mikortartása a hírlapokban fog közzétettni Pesten, 1871. február 3-án.

— **A nemzet nagy halottja** iránti kegyelet jelölül gyászlobogó leg középületeinkről és társalgó kör-eink helyiségeiről.

— **A „Kolosvári Kör”** könyvtára javára folyó évi január 28-án rendezett táncvigalom a költségek levonásával o. é. 309 forint és 9 krt jövedelmezett. Ez összeghez felülfizetéssel járultak id. b. Bálint József 10 frttal, legif. gr. Bethlen János 3 frttal, Baisini Domokos 5 frttal, Dobál Izsák 2 frttal, Finály Henrik a nyomtatványok általa viselt költségével 20 frt 90 krral, Fogarassy Mihály püspök 8 frttal, Kis Sándor 2 frttal, gróf Péchy Manó kir. biztos 7 frttal, Rosenberger Bernát a bál helyiség díszítésére szolgáló ágak árával 15 frttal, Szabó Ádám 2 frttal. Várad György 7 frttal. E nemes adományokért a „Kolosvári Kör” nevében hálás köszönetet mond Korbuly Bogdán, bálbizottsági elnök, Mátra Ernő, b. b. jegyző.

— **Az ujonczosok** Erdélyben, mely 6000 ujonczot állít ki a közös hadsereghez és 600 embert a tartalékhoz, febr. 9-én kezdődik és március 22-én végződik.

— **Színházi hírek.** A kolozsvári nemzeti színház a következő színi évre, u. m. 1871. május 1-jétől 1872. ápril végéig színgazgató Fehérváry Antalnak adott ki. Sz. Mátra Laura asszony szabadkai vendégszereléséből haza érkezett. Jövő szerdán, febr. 8-án szorgalmas színészünk Erdélyi Sándor jutalmul először kerül színre „Mátyás fia” eredeti dráma 5 felv. írta Szigligeti Ede. Ajánljuk a t. közönség figyelmébe.

— **A magyar ezredek** hazaszállításában ismét történik egy lépés. Március közepén ugyanis több, Csehországban állomásozó magyar ezred fog hadkiegészítő kerületbe átszállíttatni.

→ **A második növegyleti** álarozos bál e hó 15-én lesz, s azon alkalommal jelmezes menet is rendeznek, melyben növendék leánykák vesznek részt.

— **Dr. Eckardt Lajos** az ismeretes író február 1-én reggel meghalt Teschenben, agyvelőgyulladás következtében.

→ **Eltelmes perczes.** Tegnapelőtt este feltűnő csöndülés volt a Széchenyi-téren. A közbámulat és részvét tárgyat egy perczáruló gyermek képezte, ki a jegen ülvé, keserves hangon sirt és panaszkodott, hogy egy rud perczet bíztak reá, eladás végett, s ha egy óra alatt eleget nem tesz a meghagyásnak, megveri gazdája. Az összesereglettek mindnyájan megindultak a gyermek lelki gyötrelmén s néhány percz alatt minden készletét megvásárolták. Szent volt a béke. Örömmel ugrott fel a gyer-

mek, s kurjongatva adta át az üres rudat egy közel álló pajtásának így szólván: hazaviheted gazdádnak, hanem azon szívességet, hogy a tiédet is elárultam, a pénzből kiveszem osztalékomat.

— **Olvasóink** kiváló figyelmébe ajánljuk az általánosan ismert **S. Steindecker et Comp.** hamburgi bankház mai lapunkban foglalt **hirdetését.**

→ **A Himmelstein** által vasárnapon rendezett jótékonyezelő álarozos vigalom előg élénk volt, de kevéssé népes. A nemes csel érdekében nagyobb közönséget óhajtottunk volna.

— **Megjelent** a „Keresztény Magvető” V. kötetének 4-ik és utolsó füzeté, b. Farkas Sándor arczképével és életirataival (Jakab Elektől). Kapható muzeumi könyvtáros Stein Jánosnál Kolozsvárt. Műd a 4 füzet ára 2 frt. o. é.

— **A „Varró-tű emlékiratai”** című beszélyt február 15-ig minden előfizető meg fogja kapni, erről értesít minket a szerző Hang Ferencz.

Nemzeti színház. Kedden, február hó 7-kén „Troubadour.” Nagy opera 4 felvonásban.

Közzgazdaság.

Házi kezelés vagy bérbeadás tanácsosabb-e a Rikán belől?

XII.

Hogy állunk a Rikán belől? Józan életű hű cseléd éppen nincs, a gazdaságot — a mi hallatlan — e miatt tökéletesen felszerelni nem lehet; a gazdaságnak nagy kárára sok föld adódik felibe.

Felügyeletem alatt volt vonó erőből 12 ökr hevert két évig hol a mezőn, hol istállóban, mivel elegendő bérést nem kaptam, végre is el kellett adni.

Mezei munkást elegendőt maga ideibe kapni nem lehet. — Idő tellivel ha akad is, ezeknek étel-, italbeli követeléseiket lehetetlen kiállani.

Cselédkönyv, cselédrendszer esmoretlenek — elbocsátó-írásról szó sincs, elhagyja a cseléd gazdáját, mikor neki tetszik.

A felső udvar elcsapja tolvaj béreseit, az alsó befogadja. — Az alsó elcsapja részeges kocsisát, a felső befogadja, ez többször történik egy év alatt.

A mely gazdaságnak 6 béres kell, bátran felvehet 12-öt, mivel 6 visszaadja az utolsó napokban szegűdséges levélt.

Tagosítás nincs, e miatt megáll a gazda esze, bármennyi ispan vagy csősz legyen, a mezei munkásokkal az elszort földeknek kellőleg fel nem ügyelheti a tolvaj-ságokat, meg nem akadályozhatja.

A cseléd ellopja gazdája baromfiát, fejszjét, kapát stb. Egyik béres a másiknak béres eszközeit, s mindezek főoka a pálinka, e miatt szegény, rongyos, erőtlén, tunya minden cseléd, e miatt a sok tolvaj-ság, a sok rendtelenség és bosszúsággal öszvekött kár. — Valójában csudálatos!

Tiszviselőinket, hála Istennek! nem a golya költötte, nem jövevények, mindegyik földbirtokos gazda, mind ösmerik ezen fennakadásokat, mivel magok is torkig laktak vele, s mégis semmi intézkedés! minden terűt nagyobb mértékben a földbirtokos hordoz, s éppen ennek igazságos panaszára fordítottak legkevesebb figyelem. —

Ha már napszámost nem lehet teremteni, ha napi bért s tulságos pálinka-italt illőbb határok közzé nem lehet szorítani, a kihágások, visszaélések egy részbeni megakadályozására, nézetem szerint egy ideiglenes cselédrendszer lehetne béhozni.

Minden cseléd lenne köteles, a helység jegyzőjétől, a tisztség által kidolgozott cselédkönyvet váltani, melybe a cseléd és gazda egymásiránti kötelezettségek megválnak állapítva. — Ezen könyvbe lehetne a marhakinzó cselédre is büntetést szabni, hogy ne teljesednek bő rajtunk is Columella azon panassa: Hőhérokra bíztuk a gazdaságot. Ne időzzünk tovább ez unalmas tárgy mellett, hanem mondjuk ki egyszer mindenkorra:

Élet a bérbeadás,
Halál a házi kezelés.

F. J.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

Sz. 116

1—3 (42)

Hivatalos.

Hirdetmény.

A magyar bányatörvény leendő szerkeztésére vonatkozólag az 1869-ik évi februárius 27-en a kir. bányakapitányság székhelyén tartott bányászati gyűlés alkalmával, a nagyobb választmányban közreműködés végett megválasztott egyik képviselő elhalálása folytán, — a földművelés- ipar és kereskedelmi miniszter úr ő nagyméltósága idei januárus hó 1-től 25823 m évi szám alatt kelt kibocsátványal egy más bányászati képviselő választását kegyesen elrendelni méloztatót

Mihezképest a Zaránd-, Hunyad-, Torda-, Kolós-, Bel-ő-Szolnok- és Felső-Fehérvármegyékben, ugyszintén (Abrud-bánya Verespatak kivételével) Alsó-Fehérvármegyében, továbbá Csik-Háromszék- és Udvarhelyszékekben, végre: Besztercze-, Fogaras-, Brassó- és Naszódvidékekben letező minden bányaműtársulatok és társaságok, ezennel felszólíttatnak, miszerint kebelökből egy egy felhatalmazottat válasszanak, kik aztán a felhatalmazási bizonylattal ellátva, az 1871-ik évi április hó 15-én Zalathnán, a kir. bányakapitányság hivatali épületében tartandó közgyűlésre, a hiányzó képviselő megválasztása végett megjelenni sziveskedjenek.

A m. kir. bányakapitányságtól.
Zalathnán, 1871-ik évi jan. hó 27.

Szálloda-, bortulajdonosoknak és vendéglősöknek sat.

A bor, kezelése és nemesítése különös tekintettel az

osztrák-magyar állam

bortermelésére.

Tagadhatatlan tény, hogy a bor helyes kezelés és ápolás mellett tisztaságban, zamatan erősségben és értékben nyer, s különösen újabb időben derék szakferfiak beható tanulmányozása tárgyává lön: „mi módon lehetne borainkat nemesíteni?”

Számos bor-című által felszólíttatván, az alólírt iroda a legtekintélyesebb vegyészekkel lepett összeköttetésbe, hogy „ly készleteket” szolgáltatasson, a melyek a) a bort erősítik, b) a bort tisztítják (rendkívüli idő- és munka- megtakarítás), c) a bort nemesítik (azaz annak finom izt és illatot kölcsönöznek: d) a bort legjobb módon festik. A mi készleteink alkalmazása által a bor értéke legalább is megkétszöröztetik, s különösen arra figyelmeztetünk, hogy azok által a bor soha sem szenvedhet hátrányt.

Hogy arányt nyujtsunk az eredmény megbízhatatására, a melyet boraink nemesítése által elérnénk, elég a könnyű francia vagy nehéz spanyol borokra utalnunk, a melyek csupán a helyes elkészítés következtében oly értékesek, tehát annyira keresettek és drágán fizetődnek.

Az alólírt iroda, a mely minden a borra vonatkozó kérdésre a legszivesebben meg fog felelni, 4 féle esszenciával szolgálhat:

a) **Couleur-esszencia** testésre, 5—10 akóra való palackban 2 frt. 50 kr.
b) **Bor-erősítő-esszencia**, 5—10 akóra való palackban 4 frt.
c) **Bor-tisztító-esszencia**, 5 akóra való palackban 2 frt.
d) **Bor-nemesítő-esszencia**, 5 akóra való palackban 6 frt.
Továbbá **champagnei vegyíték**, pakétokban, a mely-ly utasítás szerint borral vegyítve, 2 nap alatt a champagne-hez hasonló italt nyujtanak. Egy 10 palackra való pakét ára 5 frt. Minden esszencia pontos és könnyen megérthető használati utasítással van ellátva. Ki-sebb mennyiségek az itt elősoroltaknál nem adatnak. — Nagyobb mennyiségeknél olcsóbbak.

Elküldés csak az ár előre beküldése mellett, a melyhez még 30 kr. gönydyj csatolandó, történik.

Müller H. M. bortermelési irodája,

Bécs, IV. Waaggasse 3.

4—12 (43)

Nyavalyatörésben (Fallsucht) szenvedőket

levél általi úton gyógyít a nehézkór valódi orvosa **Dr. Killisch O.** Berlinben, jelenleg Louisenstrasse Nr. 45. Eddigre 100 nál több nyavalyatörést gyógyított meg. (9) 2/ 109 156

Ny. Gámán János örökösénél Kolozsvárt.